

Войската ни, доста много уморена и разръдена, бѣше още премного заета на изтокъ. Следъ кѣто отхвърли идеята за прѣко споразумение съ Гърция и прие съ странно безгрижие известието за грѣцко-сръбския съюзъ срещу насъ; като не отдаваше и значение на съветитѣ на великитѣ сили да се разберемъ чрезъ отстъпки отъ наша страна, на какво е градилъ кабинетътъ Гешевъ своята увѣреностъ, че ще постигне крайната си цель на юго-западъ? Той имà не веднѣжъ възможността да се убеди, че добре мотивираната защита на българскитѣ искания не срѣща всѣкога съчувствието на чуждитѣ решаващи срѣди. На теоритично вѣрната мисълъ, че Македония трѣбва да има свое естествено пристанище, че безъ нея Солунъ ще загине а Македония остава осакатена; че нашата държава — както тогава се очертаваше — сжщо трѣбва да има връзка съ линиитѣ къмъ Адриатика — отъ всѣкжде отговаряха на кжсо: „Но вие искате всичко“. На какво се разчиташе, впрочемъ?

При другъ единъ случай, срещу нашата аргументация по въпроса, единъ руски дипломатъ се задоволява да изтъкне, че две велики княгини сж жени на хора отъ грѣцката династия, а други членове отъ тази фамилия сж се настанили въ английския и германски дворове. Коя е била, наистина, опората на кабинета Гешовъ? Може би фанатичната вѣра, че антантата — която иска да използва въ бждеще балканския съюзъ за по-голѣми политически задачи, — ще го запази съ всички сили, при всички балкански лудории; може би и илюзията, че тия велики държави не ще рискуватъ да загубатъ България съ нейната проявена армия. Понеже въ политиката не може да се живѣе съ опасни хипотези, на нашия кабинетъ, който считаше споразумението съ Гърция абсолютно невъзможно, оставаше само вѣрата въ шанса на войната или въ благоприятната политическа случайностъ.

Понесено отъ развитието на събитията, темпътъ на които ставаше ежедневно по-бързъ и шеметенъ, следъ като обикновената идея да се биемъ съ Турция и да раздѣлимъ нейнитѣ владения, прие сложния, неуловимъ образъ на вѣчно неразрешимия източень въпросъ, правителството се оказа съ крайно несигурень компасъ Турция бѣше непреклонна, Албания тласна Сърбия на изтокъ, Ромъния ни обявява за голѣми скжперници, Гърция ѝ приглася съ шумъ и демонстрации. При чисто дипломатическитѣ въпроси около Солунъ правителството имаше още една голѣма грижа, именно, бойния лозунгъ на висшитѣ командири, че безъ Одринъ България не може. Въ този снопъ отъ сложни проблеми, всѣка отъ които пораждаше редица нови, правителството счете, че грѣцкиятъ въпросъ е най-маловаженъ, разрешението му ще дойде автоматично. „Ако, — телеграфира министъръ председателятъ Даневъ въ Петербургъ, — императорското правителство разреши справедливо спора ни съ Сърбия, спорътъ ни съ Гърция ще се разреши отъ само себе си“. Пренебрѣгванъ е факта, че трудноститѣ ни въ спороветѣ съ сърби, турци и ромъни се засилваха още и затова, защото недоволна Гърция осигуряваше сключването на враждебния прѣстенъ около България. Тия спорове се засилваха подъ знака на грѣцко-българскитѣ отношения, които бѣха натегнати още при първото примирие на Чаталджа. Това не избегна отъ погледа и на нашитѣ неприятели. Кямилъ паша предсказа тогава: „Българитѣ и гърцитѣ ще се скаратъ“.

Когато Гърция правѣше опитъ да се споразумее съ нѣкои отъ балканскитѣ държави срещу насъ, тя не прекжсваше и поканитѣ си да кажемъ своята окончателна дума по спора. Това бѣше извънредно политично: може би Гърция щѣше да добие отъ наша страна нѣкои приемливи за нея отстъпки. Отъ момента, обаче, когато сърби и гърци се презастраховаха взаимно, за да могатъ чрезъ съюза помежду си да добиятъ повече земи отъ България, грѣцкиятъ министъръ на външнитѣ работи стана по-смѣлъ и заяви, че нашето пълно, тревожно мълчание ще бжде повече пакостно за България.